

Registrert partnerskap

Lov 30 april 1993 nr 40 om registrert partnerskap

BARNE- OG LIKESTILLINGSDEPARTEMENTET

Lov 30. april 1993 nr. 40 om registrert partnerskap

§ 1. To homofile personer av samme kjønn kan la sitt partnerskap registrere, med de rettsvirkninger som følger av denne lov.

§ 2. Ekteskapslovens kapittel 1 som gjelder vilkår for å inngå ekteskap, får tilsvarende anvendelse ved registrering av partnerskap. Ingen kan inngå partnerskap så lenge et tidligere registrert partnerskap eller ekteskap består.

Ekteskapslovens kapittel 2 som gjelder prøving av ekteskapsvilkår og kapittel 3 som gjelder vigsel, får ikke anvendelse ved registrering av partnerskap.

Registrering av partnerskap kan bare skje dersom:

1. minst en av partene har norsk statsborgerskap og en av dem har bopel her i riket. Statsborgerskap i Danmark, Island eller Sverige likestilles med norsk statsborgerskap. Kongen kan bestemme at statsborgerskap i et annet land med lovgivning om registrert partnerskap som tilsvarende den norske, skal likestilles med norsk statsborgerskap.

2. minst en av partene har hatt bopel her de siste to år før registreringen. Prøving av vilkårene og fremgangsmåten ved registrering av partnerskap skjer etter regler fastsatt av departementet.

§ 3. Registrering av partnerskap har med de unntak som følger av § 4, samme rettsvirkninger som inngåelse av ekteskap.

Bestemmelser i norsk lovgivning som omhandler ekteskap og ektefeller gjelder tilsvarende for registrert partnerskap og registrerte partnere.

§ 4. Adopsjonslovens regler om ektefeller gjelder ikke for registrert partnerskap.

Den ene registrerte partner kan likevel adoptere den andre partners barn, jf adopsjonsloven § 5 a annet ledd.

§ 5. Uavhengig av bestemmelsen i tvistemålsloven § 419 a kan sak om oppløsning av registrert partnerskap som er inngått her i landet, alltid reises for norsk domstol.

§ 6. Loven trer i kraft når Kongen bestemmer.

Endret ved lov 21 des 2000 nr. 104 (i kraft 1 mars 2001 iflg. res. 21 des 2000 nr. 1350).

Endret ved lov 15 juni 2001 nr. 36 (i kraft 1 jan 2002 iflg. res. 15 juni 2001 nr. 612).

INNLEDNING

Den 1. august 1993 trådte lov om registrert partnerskap i kraft. Partnerskapsloven gir to homofile personer av samme kjønn muligheten til å inngå registrert partnerskap med hverandre. Et registrert partnerskap har, med unntak av retten til adopsjon, de samme rettsvirkninger som et ekteskap. Homofile partnere kan likevel adoptere den andre partners barn, såkalt stebarns-adopsjon.

INNGÅELSE AV REGISTRERT PARTNERSKAP

Før man kan registrere partnerskapet, må det prøves om vilkårene for dette er oppfylt. Det er folkeregisteret som prøver om vilkårene er oppfylt og notarius publicus utfører selve registreringen.

Notarius publicus er byfogden eller tingretten. Hvor du skal henvende deg, avhenger av hvor i landet du bor.

VILKÅR FOR Å REGISTRERE SEG SOM PARTNERE

For å inngå registrert partnerskap må begge partene være over 18 år (myndig). Er man under 18 år, umyndiggjort eller har fått oppnevnt hjelpeverge må den som har foreldreansvaret/vergen gi sitt samtykke. For den som er under 18 år må fylkesmannen også gi tillatelse til registrering av partnerskapet.

Det er ikke adgang til å inngå partnerskap så lenge et tidligere registrert partnerskap eller ekteskap består.

Minst en av partene må være norsk, svensk, dansk, finsk, nederlandsk eller islandsk statsborger og en av dem må være bosatt i Norge for å kunne registrere seg som partnere. Også utlendinger som ikke oppfyller kravet til statsborgerskap kan inngå registrert partnerskap i Norge, dersom minst en av partene har hatt bopel her i riket de siste to år før registrering. To norske statsborgere som begge er bosatt i for eksempel Sverige kan imidlertid ikke inngå registrert partnerskap i Norge.

En utenlandsk statsborger som ønsker å inngå registrert partnerskap i Norge, må dessuten ha lovlig opphold i riket.

PRØVING AV VILKÅR

Det er folkeregisteret på hjemstedet til en av partene, som prøver om vilkårene for å registrere partnerskapet er oppfylt.

Før folkeregisteret kan foreta prøvingen, må dere fylle ut nødvendige blanketter og levere inn annen nødvendig dokumentasjon. Blankettene (egenerklæring og vitneerklæring) får dere ved å henvende dere til folkeregisteret. Blankettene finnes også på Barne- og likestillingsdepartementets hjemmesider.

Hvis dere begge er utenlandske statsborgere må en av dere legge fram dokumentasjon som viser at vedkommende har hatt bopel i Norge i de siste to år før registreringen. Det anses å oppfylle kravet til tilknytning/bopel dersom en av dere kan dokumentere å hatt oppholdstillatelse som kan danne grunnlag for bosettingstillatelse de siste to år før registrering. Hvis en av dere er utenlandsk statsborger og ikke er fast bosatt i Norge, må vedkommende levere en attest fra sitt hjemlands offentlige myndighet som dokumenteres vedkommendes sivilstatus. Videre må den utenlandske statsborgeren legge fram dokumentasjon som

viser at hun eller han har lovlig opphold i her i landet. Hvorvidt en utenlandsk statsborger har lovlig opphold i Norge avgjøres etter utlendingslovens bestemmelser. Det er viktig å være klar over at utlendinger kan ha lovlig opphold selv om de ikke har oppholdstillatelse, f eks hvis de er her innenfor de tre månedene en ikke-visumpliktig utlending kan være i Norge uten tillatelse.

Har noen av dere tidligere inngått registrert partnerskap eller ekteskap, skal det legges fram bevis på at det er endelig opphørt ved skilsmisse eller død. Det kan f eks bevises ved kopi av skilsmissebevillingen. Et registrert partnerskap

eller et ekteskap som er oppløst i utlandet må godkjennes av fylkesmannen for at oppløsningen skal være gyldig her i riket. Det må dessuten legges frem bevis på at boet er overlatt til skifteretten til behandling, eller legges frem erklæring fra den tidligere partneren/ektefellen, eller arvingene om at det er innledet privat skifte. Har det gått to år fra skilsmissen, er det tilstrekkelig med en egenerklæring om at skifte er påbegynt.

Folkeregisteret utsteder en attest som viser at vilkårene er prøvet og at det ikke er noe til hinder for registreringen.

REGISTRERINGEN

Seremonien foregår i de lokaler notarius publicus benytter til slike formål. Det er adgang til å inngå registrert partnerskap på norsk ambassade i Stockholm, Brussel, Madrid og i Haag (juni 2006).

Det er en dommer eller en dommerfullmektig som står for gjennomføringen av registreringen. Notarius publicus leser opp

et formular som påpeker betydningen av handlingen. Når begge partene har svart ja til å inngå registrert partnerskap med hverandre, erklæres partnerskapet for lovlig inngått.

Etter at partnerskapet er erklært lovlig inngått skal partene og to vitner underskrive dokumentet som bekrefter registreringen av partnerskapet.

Hvis noen av partene har spesielle ønsker for seremonien, f.eks. å sette på ringer, eller få lest et dikt, må det avtales med notarius publicus på forhånd.

Notarius publicus sender melding om registreringen av partnerskapet til folkeregisteret. Meldingen sendes folkeregisteret i den kommunen den yngste parten var bosatt før registreringen. Folkeregisteret utsteder attest for registrert partnerskap og sender den til partene.

RETTSVIRKNINGER AV REGISTRERT PARTNERSKAP

Med unntak av retten til vigsel og adopsjon, får bestemmelser i norsk lovgivning som omhandler ekteskap og ektefeller tilsvarende anvendelse for registrerte partnerskap og registrerte partnere. Det betyr at registrerte partnere får de samme rettigheter og plikter overfor hverandre og samfunnet, som ektepar. Selv om adopsjonslovens regler om ektefeller ikke gjelder for registrerte partnere, så kan den ene registrerte partner likevel adoptere den andre partners barn, såkalt stebarnsadoptjon.

Det registrerte partnerskapets betydning i utlandet, blir behandlet i eget avsnitt nedenfor.

Når man inngår registrert partnerskap innebærer det at man i alle sammenhenger vil bli regnet som hverandres nærmeste pårørende.

Dersom dere ønsker å endre navn i forbindelse med registreringen, må skjema "Melding om endring av navn" sendes til folkeregisteret

Adopsjonslovens regler som omhandler ektefeller, gjelder ikke for registrerte partnere. Det betyr at to personer som har inngått partnerskap ikke vil kunne adopterte barn sammen. Den ene registrerte partner kan likevel adoptere den andre partners barn, såkalt stebarnsadoptsjon. Assistert befruktning er også forbeholdt ektepar og heterofile samboere i ekteskapsliknende forhold.

En utenlandsk statsborger som ikke har bopel i riket vil kunne få oppholdstillatelse under forutsetning av at hun eller han skal inngå registrert partnerskap i Norge. Det er selvfølgelig en forutsetning at de øvrige vilkår for oppholds- og arbeidstillatelse er oppfylt.

Den som har inngått et registrert partnerskap, kan ikke inngå nytt partnerskap eller ekteskap før det tidligere partnerskapet er oppløst ved skilsmisse eller død. Bigami er straffbart etter norsk lov. Et registrert partnerskap vil normalt ikke ha rettsvirkninger i land som ikke anerkjenner partnerskap/ekteskap for homofile. En del utenlandske myndigheter vil anse parten som ugift og kan tillate at parten inngår ekteskap. Den som inngår ekteskap i utlandet, til tross for at det registrerte partnerskapet består, vil kunne straffes for bigami i Norge.

To personer som har inngått registrert partnerskap får de samme rettigheter og forpliktelser som ektepar. Det vil særlig ha betydning i forhold til folketrygdloven. Det innebærer bl a at en

enslig mor eller far som inngår registrert partnerskap vil miste retten til utvidet barnetrygd. En registrert partner som forsørger den andre, vil som uføre- eller alderspensjonist ha krav på ektefelle tillegg. Er begge pensjonister vil man som registrerte partnere få redusert grunnpensjon i forhold til hva man har fått som enslige/samboere. En gjenlevende registrert partner vil også kunne ha krav på etterlattepensjon fra folketrygden.

Inngår man partnerskap vil det få betydning i forhold til private og kollektive forsikringsordninger. Dette gjelder både i forhold til skadeforsikring, herunder såkalte kombinerte forsikringer som også inneholder et ansvars- og retts hjelpelement, og i forhold til personforsikring dvs livsforsikring, ulykkesforsikring og sykeforsikring. Det gjelder imidlertid en stor grad av avtalefrihet for de ulike typer forsikringer. Forsikringsselskapet skal gi opplysninger om omfanget av den konkrete forsikring.

Skattelovens bestemmelser gjelder tilsvarende for registrerte partnere som for ektefeller. Dette innebærer at en partner som forsørger den andre partneren har krav på skattekasse 2. Registrerte partnere får arverett etter hverandre på lik linje med ektefeller. Arveavgiften beregnes på samme måte som for ektefeller.

FORMUESFORHOLDET I PARTNERSKAP

Reglene om felleseie, særæie og underholdsplikt får også anvendelse for registrerte partnere.

For boligen og det felles innbo gjelder det særregler på samme måte, som for ektefeller. Hvis en av partnerne ønsker å pantsette, leie bort eller selge boligen eller "vanlig" felles innbo, må han eller hun ha samtykke fra den andre. Når det dreier seg om disposisjoner over boligen, må samtykket være skriftlig. For innbo er det imidlertid tilstrekkelig med muntlig samtykke.

Barne- og likestillingsdepartementet har i samarbeid med Justisdepartementet gitt ut brosjyren "Det økonomiske forholdet mellom ektefeller" som omhandler de viktigste reglene. Brosjyren omtaler bare ektefeller, men gjelder tilsvarende for registrerte partnere. Brosjyren finnes på Barne- og likestillingsdepartementets hjemmesider.

FORHOLDET TIL UTLANDET

Et registrert partnerskap inngått i Norge vil normalt ikke bli anerkjent i land som ikke har en tilsvarende lovgivning. Dette innebærer at et registrert par som bosetter seg i et land der man ikke har en tilsvarende lovgivning, vil bli behandlet som enslige.

Et midlertidig opphold i utlandet får ikke konsekvenser for partenes rettslige sivilstatus. Dette innebærer at reiseforsikringer som lyder på hovedperso-

nens navn med familie, som i følge norske bestemmelser omfatter den registrerte partneren, også gjelder i utlandet. Det kan imidlertid være vanskelig å få overbevist et sykehus i utlandet om dette. Det anbefales derfor at begge navnene påføres forsikringsbeviset man har med seg på reisen.

OPPLØSNING AV REGISTRERT PARTNERSKAP

Det kan oppstå problemer i alle forhold. Dere kan få hjelp til å forstå problemene, og kanskje løse dem, fra forskjellige hold.

Dere kan bl. a. søke hjelp ved et familievernkontor. Kontorene har knyttet til seg sakkyndige på en rekke felter. Både lege, psykolog, sosionom, jurist osv kan bli rådspurt. Prester som er positive til homofilt samliv vil også kunne være villig til å bidra med rådgivning. I tillegg til dette kan helsevesen og sosialkontor bidra med rådgivning og hjelp i en separasjonssituasjon.

FREMGANGSMÅTEN FOR OPPLØSNING AV PARTNERSKAPET

Registrert partnerskap oppløses på samme måte som ekteskap, ved at man faktisk flytter fra hverandre, separasjon og skilsmisse.

SEPARASJON

Hver av de registrerte partnerne kan kreve separasjon. Separasjonsbevilling gis av fylkesmannen.

Reglene om tvungen mekling gjelder for par som har felles barn under 16 år. Når en partner har stebarnsadoptert den andre

partnerens barn, må de møte til mekling før de kan søke om separasjon eller skilsmisse på bakgrunn av faktisk samlivsbrudd.

Søknad om separasjon behandles av fylkesmannen. I separasjonstiden er man fortsatt formelt registrerte partnere. Man kan derfor ikke inngå nye partnerskap eller ekteskap i separasjonstiden.

SKILSMISSE

Hver av de registrerte partene kan kreve skilsmisse når de har vært separert i minst ett år.

Hver av de registrerte partene kan kreve skilsmisse dersom samlivet har vært brutt i minst to år. De aller fleste søknader om skilsmisser behandles av fylkesmannen. Det er bare i særlige tilfeller f eks når det kreves skilsmisse på grunn av overgrep eller bigami, at skilsmissesak skal reises for domstolen.

Barne og likestillingsdepartementet har gitt ut brosjyren "Separasjon og skilsmisse" som gir en nærmere orientering. Brosjyren ble laget før partnerskapsloven trådte i kraft og omtaler derfor bare ektefeller. Den gjelder imidlertid tilsvarende for registrerte partnere. Brosjyren kan du få ved henvendelse til fylkesmannsembetene. Den finnes også på Barne- og likestillingsdepartementets hjemmesider.

RÅD OG HJELP:

Fri rettshjelp er en ordning som er opprettet for å hjelpe folk med lave inntekter. Fri rettshjelp omfatter for det første fritt rettsråd. Dvs at du kan få dekket utgiftene til rådgivning hos advokat. Fri rettshjelp omfatter dessuten fri sakførsel. Dvs at du kan få dekket advokatutgifter og rettsgebyr i forbindelse med en rettssak, dersom du har lave inntekter. For å få nærmere opplysninger om ordningen med fri rettshjelp kan du henvende deg til fylkesmannens kontor i ditt fylke, eller til en advokat.

Rådgivningstjenesten for homofile og lesbiske

Olafiaklinikken, Grensen 5-7,
0159 Oslo
Tlf 22 08 29 50 (timebestilling)

Landsforeningen for Lesbisk og Homofil Frigjøring (LLH)

Kongensgt. 12,
Postboks 948 Sentrum, 0104 Oslo
Tlf.: 23 10 39 39

Helseutvalget for homofile

Kongensgt. 12
Postboks 1004 Sentrum, 0104 Oslo
Tlf. 23 35 72 00

Juss-Buss

Arbinsgt. 7, 0253 Oslo
Tlf. 22 84 29 00

Juridisk Rådgivning for Kvinner (JURK)

Postboks 2691 Solli, 0204 Oslo
Tlf. 22 84 29 50

Jussformidlingen

Sydneshaugen 10, 5007Bergen,
tlf. 55 58 96 00

Juss-Hjelpe i Nord-Norge

Universitetet i Tromsø, Breivika senter,
9037 Tromsø, tlf. 77 64 45 59

Barne- og likestillingsdepartementets brosjyrer:

«Separasjon og skilsmisse»

«Det økonomiske forholdet mellom ektefeller»

«Mekling for foreldre»

Lov av 30. april 1993 nr. 40 om registrert partnerskap

Lov av 4. juli 1991 nr. 47 om ekteskap

Lov av 3. mars 1972 nr. 5 om arv

Lov av 17. juni 1966 nr. 12 om folketrygd

Særtrykk av disse lovene kan du kjøpe eller bestille gjennom en bokhandel.

www.bld.dep.no

Opplag: 1000x/2006
Design & produksjon: www.kursiv.no
O-0832